

Tovertijd

Colofon

ISBN: 978 90 8954 884 9

1e druk 2016

© 2016, Detsje Holtrop

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Tovertijd

Detsje Holtrop

Terugblikken in liefde, geeft aan het heden meer licht.

Opdat in het doel van de reis, de ziel haar bestemming vindt.

Hoofdstuk 1

Zwemmen voor een zwemdiploma is als fietsen voor het verkeersdiploma. In de zesde klas van de lagere school heb ik dat diploma behaald, waarna verwacht werd dat ik veilig aan het verkeer kon deelnemen. Dat ik al vanaf de eerste klas van de lagere school de afstand tussen school en thuis ook op de fiets aflegde, ongeveer twaalf kilometer per dag, telde niet mee. Het examen was afgestemd op de gemiddelde scholier, dus voor de kinderen uit het dorp waar de school stond. Die hoefden al die jaren niet de Rijksweg over te steken, veel kinderen gingen zelfs lopend naar school. Dan is het niet vreemd om een verkeersdiploma te halen, want eenmaal op het voortgezet onderwijs moet iedereen zelfstandig aan het verkeer kunnen deelnemen. Ook moet iedereen op minstens één dag in de week op de fiets naar school komen en dat is omdat je dan naar het gymlokaal moet fietsen, dus dat examen is er niet voor niets. Met zwemmen voor een diploma is dat precies zo. Als kind zwom ik in de Langweerder Wielen. Of dat zwemmen heette weet ik niet, maar ik kwam in ieder geval wel vooruit, net als op de fiets. Maar sinds aan het dorp van onze school en kerk een openluchtzwembad is toegevoegd, is het belangrijk dat ook op papier wordt vastgelegd dat je kunt zwemmen. Dit stelt opeens andere eisen aan mijn kunnen, meer dan ik had verwacht. Toen het zwembad net open was, moest ik aan de badmeester toestemming vragen om in het diepe te mogen. Irma, mijn vriendin, had een diploma, maar ik niet. Toen ik vervolgens mijn kunsten liet zien, glimlachte hij en zei: “Dik in orde, alleen trek je tijdens het rugzwemmen te veel naar rechts.” Ik vond dat zelf ook wel. Als ik aan de rand van het bad begon, was ik na driekwart baan afgedwaald naar wel bijna het midden.

Uiteindelijk mocht ik van mijn moeder kiezen: of orgelles of zwemles. Ik heb natuurlijk voor het laatste gekozen, je kunt niet in alles goed zijn. En zwemmen, dat kan ik denk ik wel. In ieder geval vind ik het leuk, leuker dan orgelspe-len. Mijn zussen zijn ook gestopt met orgelles. Mijn moeder zegt dat dit is omdat we nu een zwembad hebben en alles bij elkaar opgeteld wordt dat te duur. Mij komt het wel goed uit, zwemmen doe je met vriendinnen en vooral ook daarom vind ik het leuk.

Er klinkt een fluitsignaal, ik schrik en hoor meteen daarop het alarmerende bericht van de examinerator dat het meisje met het rode badpak het zwembad moet verlaten. Ik minder vaart en kijk om me heen. Hoeveel meisjes zijn er die een rood badpak hebben? De examinerator zet opnieuw de toeter aan zijn mond, wijst naar mij en roept: "Ja, jij!" Verdwaasd kijk ik om me heen en probeer al trappend mijn hoofd boven water te houden, maar er is geen pardon. De examinerator blijft naar mij kijken, waarna ik gehoorzaam naar de kant zwem en het bad verlaat. Aangekomen op het pad naast het bad, voel ik de blikken van alle moeders die daar staan om hun kind bij te staan in het uur van deze waarheid. Zonder moeder die mij opvangt voel ik des te meer de ogen die me nakijken als ik ten slotte ook het examengebied verlaat en naar het kleedhok loop. Ik ben gezakt, voor gewoon zoiets doms als het zwemexamen. Terwijl ik alle dagen zwem, ook wel in het diepe sinds dat mag. "Niet de juiste slag," hoorde ik de examinerator zeggen en niet eens in het bijzonder tegen mij. Gezakt, voor het zwemdiploma, echoot het na in mijn hoofd. Ik trek mijn badpak uit en droog me af. Nadat ik mijn kleren heb aangedaan en met mijn pluje het kleedhok uitgekomen ben, kijk ik nog eenmaal in de richting van het diepe bad, waar het examen zich nog aldoor afspeelt. Was ik echt de enige die eruit moest? Mankeert er iets aan

mij, iets wat ik niet weet maar wat anderen kunnen zien? Wanneer ik even later naar huis fiets, vraag ik mij af wat mijn moeder op dit moment aan het doen is. Weet ze wel dat ik examen heb? Ik denk het niet. Zal ze ernaar vragen als ik straks binnenkom? Waarschijnlijk ook niet eens. Mijn moeder vindt het wereldse succes helemaal niet belangrijk. Als wij maar geloven, daar gaat het bij haar om. Mijn vader denkt er wel een beetje anders over, alleen vindt ook hij het voor meisjes wel voldoende als die goed met naald en draad zijn en het huishouden kunnen doen. Immers, die trouwen uiteindelijk toch en een zwemdiploma heb je daar niet bij nodig. Zodra ik thuiskom, laat ik de tas met natte spullen van mijn schouder glijden en loop naar binnen. Mijn moeder staat bij het aanrecht, met de rug naar de keukenkamer, waardoor ik haar gezicht niet zie als ik gedag zeg en doorloop naar de voorkamer. Daar vind ik mijn schooltas, die ik meeneem naar de keukentafel. Huiswerk maken hoeft ook niet van mijn moeder, maar ik doe het toch. Als ik even later tegenover haar zit, met de boeken tussen ons in, probeer ik op argeloze wijze mee te delen dat ik gezakt ben.

“Waarvoor?” vraagt mijn moeder, eveneens argeloos. En ze kijkt met me mee naar de Duitse naamvallen die ik in keurige rijtjes in het werkschrift heb geschreven.

“Voor het zwemdiploma,” zeg ik met een zucht die als vanzelf naar boven komt.

“Ach, kind toch.”

Het deel van mijn haren dat nat is geworden, kleeft nog aan mijn voorhoofd, maar ze heeft het niet gezien. Terwijl ze alweer de krant leest die naast haar theekopje ligt, blijf ik staren naar de rijtjes die ik uit mijn hoofd moet leren. Mannelijk, vrouwelijk, onzijdig en meervoud, dat vertaalt zich in der Mann, die Frau, das Kind en die Kinder. Dat is de eerste naamval. Maar zou het mijn moeder dan echt niet

interesseren, weet ze wel dat ik bijna de enige was die geen moeder bij zich had? En weet ik dat zelf eigenlijk nog wel, het lijkt alweer ver weg. Zo ver als mijn moeder zelf weg is. De tweede naamval wordt weinig gebruikt, die hoeft ik niet te onthouden. De derde naamval ook niet als het aan mijn moeder ligt, maar ik wil het toch: dem Mann, der Frau, dem Kind, en den Kindern. Het is belangrijk niet de 'n' op het eind te vergeten bij Kindern. Want Kindern is meervoud. Wij hebben er zes in ons gezin, met mijzelf erbij. Vier meisjes en twee jongens. Dat is niet eens zo heel erg veel. De derde naamval wordt gebruikt voor het meewerkend voorwerp. En een meewerkend voorwerp is een voorwerp dat niet het onderwerp is. In de zin 'de examiner geeft het zwemdiploma niet aan het kind' is het kind meewerkend voorwerp en de examiner is het onderwerp. Zelf denk ik dat het diploma hier het zelfstandig naamwoord is, maar dat doet er ook niet toe, ik moet naamvallen leren en geen verzinsels bedenken die me afleiden.

"Och gut," zegt mijn moeder als haar blik blijft rusten op een rouwadvertentie. "Is die ook al dood? Ja, vroeg of laat gaan we allemaal."

Met een kuchje probeer ik in het heden te blijven en niet weg te zinken in een tomeloze moedeloosheid, die me steeds vaker overvalt.

De vierde naamval wordt gebruikt bij het lijdend voorwerp. In de zin 'ik kan mijn moeder niet begrijpen' is mijn moeder het lijdend voorwerp, ook al voelt dat anders. Toch is het zo, zij kan er niets aan doen. Den Mann, die Frau, das Kind en die Kinder. Hier komt achter Kinder geen toegevoegde 'n'. Ze doen bij ons op school wel heel erg goed hun best om het extra moeilijk te maken, bedenk ik halverwege deze naamval en formuleer de zin 'in dat opzicht heeft mijn moeder het wel slim bekeken'. Mijn moeder is in die zin dan

opeens het onderwerp, een opschoning van feiten die meegroeit met de grammatica. Ik leer de rijtjes uit mijn hoofd, in de hoop dat ze bekliven. Duits vind ik een mooie taal, maar de leraar is niet aardig. Hij is het hoofd van de school en ik ben bang voor hem. Hij kan schreeuwen als een marktkoopman, hoewel hij best klein is, maar dat zou je niet zeggen als je hem hoort.

Tegen de tijd dat ik in mijn agenda een dikke streep door “Duitse naamvallen” haal, leest mijn moeder de Elisabethbode. Een nieuwe editie zo te zien. Ze leest aandachtig een artikel en komt daarna uit bij een gedicht dat ze zachtjes voorleest. Het gedicht gaat over het waarom van alle dingen en over God, die heel veel van de mensen vraagt. De belofte die daarin verborgen ligt, is dat na dit leven alles goed zal zijn, beter dan in het hier en nu. Toch is dat vooruitzicht niet voor iedereen weggelegd. Ik denk aan het examen van vanmiddag en doe mijn agenda dicht. Niets komt vanzelf, de hemel niet, maar ook de wereldse geleerdheid niet, alleen is het voor vandaag genoeg. Niemand die het van me vraagt om nog even door te gaan. God niet, maar dat wist ik al, Hij is met andere dingen bezig. Maar mijn moeder eveneens niet. Zij volgt daarin het spoor van God.

“Heb je al een kopje thee gehad?” hoor ik opeens als ik mijn stoel onder de tafel vandaan schuif.

“Nee, nog niet.”

“Nou ja, zeg. Pak het dan toch ook.”

Net als ik besluit de opdracht uit te voeren, komt Nadine binnen, met de schooltas op haar rug. Ze laat de pukkel op de grond vallen en komt naast me staan voor eveneens een kopje thee. Als ze daarna naar de kelder gaat, weet ik wat ze van plan is. Een kilo kantkoek per week, dat werken we met z’n allen weg. Een hele kilo. En het zou zo verwonderlijk nog niet zijn als we daar met z’n zessen over deden. Toch zijn

het vooral de scholieren met huiswerk die er het meeste van wegwerken. Als ze de kelderdeur weer sluit, geeft Nadine mij het stuk dat ze te veel heeft weggerukt. Kennelijk zijn er grenzen. Met een norse blik op mijn moeder verdwijnt Nadine daarna naar de voorkamer, waar zij haar huiswerk gaat maken. De schuifdeuren gaan dicht, omdat ze zich anders niet kan concentreren. Even overweeg ik om Nadine te volgen, want de rest van mijn huiswerk moet ook nog gedaan. Maar ik weet dat het geen zin heeft. Als Nadine moet studeren, wil ze niemand om zich heen.

Op zoek naar het ritme in mijn eerste middelbareschooljaar ontdek ik dat er tussenuren zijn en dat je dan de school verlaten mag. En soms heb ik een hele middag vrij. Omdat mijn moeder 's middag rust, betekent dit dat de achterkamer helemaal van mij is, ik kan daar ongestoord huiswerk maken met niemand om me heen. Precies zoals Nadine het vaak organiseert voor zichzelf. Ik merk dat het dan beter gaat, dus daarin heeft mijn zus gelijk. De stilte doet me beseffen dat er veel aan het veranderen is. Niet alleen ik verander, er verandert thuis ook veel. Eva, mijn oudste zus, heeft vorig jaar haar ulo-diploma gehaald en woont nu op kamers, ze wil verpleegster worden. Nelleke is de op één na oudste zus en heeft ook een tijdje op kamers gewoond, maar komt binnenkort weer thuis wonen en gaat dan in een bloemenwinkel werken. Nadine en ik zijn daarom de enigen nog die huiswerk moeten maken. Olaf en Bertus zijn mijn twee jongere broertjes en zitten nog op de lagere school. Olaf is twee jaar jonger dan ik en Bertus en Olaf schelen vijf jaar. Toen Bertus werd geboren, zat ik in de eerste klas van de lagere school. Nadine is twee jaar ouder dan ik, een verschil dat ik nooit zal overbruggen. Toen ik zeven jaar was, zei ze bij alles waar ik niet aan mee mocht doen dat ik dan eerst maar negen

jaar moest zijn. Toen ik negen was, verschoof dat naar elf en nu kan het me niets meer schelen. De tijd is voorbij dat ik overwoog om een briefje in de kast te leggen met daarop de uitspraak van mijn zus dat ik over twee jaar groot zou zijn. Een bewijs waarmee ik haar dan na die twee jaar confronteren wou. Belachelijk natuurlijk, alsof dat indruk zou hebben gemaakt. Dus daarin ben ik zelf veranderd. Ik reageer niet meer zoals ik vroeger deed en soms denk ik zelfs dat ik nergens meer op reageer. Op niemand. Alleen muziek vind ik mooi. Of in ieder geval, ik zou het mooi willen vinden, maar het is te groot. Of ik ben te klein, nog steeds precies als vroeger. Om mezelf daarin te overtreffen, koop ik af en toe een muziektijdschrift, de Muziek Expres of de Popfoto. Mijn vriendin Irma is fan van de Rolling Stones, ik ben fan van de Beatles. Van allebei fan zijn kan niet. Irma heeft een poster van Mick Jagger boven haar bed hangen. Omdat ik niet zoals Irma een eigen kamertje heb, blijft dat bij mij achterwege. Toch is dat niet zo erg, het hoort bij de muziek, groots en heel ver weg. Een poster boven mijn bed zou daarom leugenachtig zijn, ik heb die binding niet. Soms denk ik dat ik dat met alles in het leven heb. Met huiswerk, met mijn moeder, met geloven, met muziek. Zelfs ook met Nadine, Olaf en Bertus. Niet zelden ben ik zelf de oorzaak van dit probleem. Zodra iets dichterbij komt, wijk ik terug. Soms voel ik me daar schuldig over, vooral naar mijn moeder toe. Want ik hou heel veel van haar en vind het verdrietig dat ze zo'n zwaar leven leidt, maar als ik dichterbij haar kom, neemt ze me daarin mee. En dat wil ik niet. Dan nog liever verlies ik mij in de muziek, ook al weet ik helemaal niet hoe dat moet. Toch duikelt er op een dag opeens een liedje door mijn hoofd, zomaar uit het niets. Tijdens een onverwachts tussenuur breekt het nieuwe nummer van mijn idolen door het sombere denken heen. Ik voel me bijna schuldig vanwege

de blijheid die dat geeft en van de weeromstuit pak ik mijn fiets en race ermee naar de bakkerij in de Midstraat, waar ik twee gebakjes koop. Als ik ermee naar huis fiets weet ik dat dit onzin is, zo vlug heen en weer fietsen kan bijna niet, maar ik doe het toch.

Terwijl ik trap als een bezetene, zingt het in mijn hoofd: “Love, love me do, you know I love you, I’ll always be true, so please, love me do. Oh, love me do.” Tegen de tijd dat ik bij mijn ouderlijk huis ben aangekomen, voel ik een euforie die ik nooit eerder heb gevoeld. Dit ga ik delen, dit ga ik vieren, met mijn moeder zo meteen. Wat zal ze blij zijn met mijn onverwachts binnenwaaien, want ze houdt zo van gebak. De kilometers leken meters, het buiten wonen doet me even niets meer, de weilanden schoten langs me heen en ik weet opeens waarom, want ik ben fan, vanaf vandaag. Zie je wel, ik kan het ook. Door het denken over alles wat verandert om me heen en in mezelf, is er blijkaar iets verschoven in mijn lijf of in mijn hoofd. Ik weet niet waar het zit, maar ik voel het, overal. Terwijl ik de fiets tegen de zijkant van het huis zet, herken ik bijna mijn eigen stem niet. Korte zinnnetjes die over liefde gaan en die ik kan begrijpen. Nog een liedje komt bij me binnen, zomaar opeens, het gaat over ‘living in a yellow submarine’. Wat dat betekent weet ik niet, maar het klinkt alsof ik het weet. Dat is het mooie aan muziek.

Als ik de kamer binnenkom, zit mijn moeder aan de keukentafel, verdiept in een bijbel die open voor haar ligt. Een ogenblik sta ik perplex. Overal om haar heen liggen kledingstukken, ze heeft nog helemaal niets opgeruimd. Ook haar eigen nachtkleding heeft ze nog niet omgeruild voor kleding voor de dag. Alles is nog precies zoals een paar uur geleden, toen ik deze kamer verliet om naar school te gaan. De ontbijtboel heeft ze op het aanrecht gezet, zo ver was

ze dus gekomen toen het weer naar boven kwam, de drang om de zin van het bestaan te zoeken in een boek waaruit al zoveel voorgelezen wordt. Alle dagen weer. Er knapt iets in mijn hoofd, alsof een verbinding die zojuist was ontstaan, voorgoed verbroken is. Er is geen liedje meer, er is alleen maar God, die groter is dan Mick Jagger en machtiger dan de Beatles. Een storm raast door mijn lijf, maar het helpt me niet. Verward door alles wat ik voel, het medelijden met mijn moeder en al het mooie van daarnet vermengd met een boosheid die ik niet wil, blijf ik nog even staan en kijk naar mijn moeder. Zonder me te zien kijkt ze op van de tekst, waarna een schaduw van verwijt over haar gezicht trekt. Ik heb haar rust verstoord, zoveel is duidelijk.

“Ik wou je verrassen,” zegt een stem die ik herken als de mijne en opeens weer beter dan daarnet, toen ik nog zong.

Mijn moeder slaakt een zucht en zegt: “Dat is lief van je, maar ik was al blij.”

“Blij met een boek waarin wij niet voorkomen.”

“Blij met een boek waaruit Gods woord naar ons toe komt in dit leven.”

Ik denk aan de Beatles en de troost die ik voelde, de blijheid en het geluk. Zou dat precies hetzelfde zijn en ligt het daarom allemaal aan mij? Gun ik mijn moeder niet het geloof zoals ik Irma wel duizenden Mick Jagers gun, als ik maar fan mag zijn van de Beatles? Zonder nog iets te zeggen, zet ik de gebakjes op het aanrecht en spoel de koffiepot om, waarna ik verse koffie zet. Half elf, waarom heeft ze dat nog niet gezet? Zelf zegt ze altijd dat ze rond deze tijd een kopje koffie drinkt. Maar wie weet dat nu nog zeker, ik niet.

Op de terugweg naar school besef ik dat zo'n tussenuur te kort is voor een spurt van school naar huis. En dan ook nog gebakjes halen en koffiedrinken met mijn moeder, ik lijk wel

niet goed snik. Waarom wil ik altijd barsten lijmen, werelden die geen verbinding hebben samenvoegen tot een geheel. Alles wat het mij oplevert, is chaos in mezelf. Ik weet niet eens meer wat de volgende les gaat brengen, zelfs de draad van mijn eigen leven raak ik erdoor kwijt. Terwijl ik de kilometers onder me vandaan trap, voel ik de band die ik met mijn moeder heb. Alsof onzichtbaar elastiek wordt uitgerekt. Eenmaal bij school lijkt de spanning maximaal, ik kan mijn moeder voelen, terwijl ik haar niet zie. Dat maakt dat ik haar zoek, ook al weet ik dat het weinig zin heeft. Ik ben niet meer haar kleine meisje, ze heeft me niet meer nodig, niet meer zoals ooit. Een blauwdruk van mijn leven die nog steeds maakt dat ik over haar inzit, dat ik me afvraag hoe het met haar gaat. Dat ik haar blij en vrolijk wil maken met alles wat ik in me heb. Maar het is nooit genoeg. Mijn moeder zegt dan wel dat ze tot rust kwam aan de wieg waarin ik als baby lag te slapen, een anekdote die ze koestert, maar mij ziet ze niet. Met ferme kracht duw ik het voorwiel van mijn fiets in de sparing die daarvoor is uitgedacht en loop mokkend het fietsenhok uit. Maar eenmaal om de hoek van het schoolgebouw tempert mijn gemoed. Het lege schoolplein maakt me klein en bang. Waar zijn mijn vriendinnen, waar is iedereen? Schoksgewijze dient de realiteit zich aan mij op. Hoe was ik haar ooit kwijtgeraakt? De Beatles ja, mens, hou je in. Je lijkt je eigen moeder wel. Want een God van boven is misschien precies hetzelfde als eentje hier beneden, en met de Beatles heb ik er meteen een heleboel. Scheikunde ja, nu weet ik het weer, dat was de volgende les.

Heel even nog denk ik aan het liedje ‘Living in a yellow submarine’ en dat dit wel van toepassing is op het leven bij mijn moeder thuis. Ook al weet ik niet precies wat het betekent, het voelt toch goed. Alsof er ergens nog een liedje is dat alles begrijpt, in ieder geval beter dan ik. Onopvallend

schuif ik aan bij het groepje kinderen waarin ik twee van mijn vriendinnen weet. Ik heb er al steeds meer, meisjes die net als Irma zijn en waar ik lekker mee kan kletsen. Maar Irma is en blijft mijn allerechtste, beste vriendin. Ze kijkt me aan als ik naast haar kom staan en vraagt verbaasd: “Waar was je nou?”

“O gewoon, even naar huis.” Ik haal mijn schouders op alsof ik hooi aan het schudden ben, losjes en verlicht.

De blik van Irma houdt aan. Ik zie haar ongeloof, dat langzaam overgaat in een grijns. “Nee hoor,” besluit ze dan opeens. “Je neemt me in de maling.”

“Oké,” zeg ik timide. “Je hebt gelijk, ik doe een beetje gek.”

De verbondenheid die ik daarna voel met Irma, is als vanouds. Want Irma houdt van gek. We gieten samen water in de communicerende vaten en krijgen de slappe lach. Als dan ook nog wordt uitgelegd hoe het kan dat het water in de ene buis hoger staat dan in de andere, proesten wij de lucht uit onze longen. Het is heerlijk om bij Irma te zijn. Soms, als Irma verdrietig is of boos, ben ik er voor haar. Tegen mij mag ze tieren en fluiten, het maakt me niet uit. En bij haar verlies ik mijn verweer. Dan kan ik lachen en vrolijk zijn. Alles wat ik mijn moeder ook gun, ik kan het desondanks niet organiseren voor haar. Wel voor mezelf. Terwijl de vaten al dan niet communiceren, want die samenhang ontgaat ons, hebben wij plezier. Irma duwt een kurk in de trechter van een buis en haalt die er weer uit. Het water leeft mee, gaat op en neer met ons plezier. Ik weet niet precies hoe het komt dat ik scheikunde mooi vind. Bovendien heeft het lokaal iets spannends, alsof het leven zelf daar wordt ontdekt.

De ulo waarop wij zitten, staat voor uitgebreid lager onderwijs. Maar voor mij heeft het iets hogers, een dimensie die gelijk staat aan cabaret. Want neem nu de leraar Frans,

de manier alleen al waarop hij binnenkomt. Met driftig elan gooit hij de punten van zijn schoenen door de deuropening en eist van ons dat wij in koor roepen, precies op dat moment: “Bonjour monsieur, comment allez-vous?” Waarop hij met zangerige stem antwoordt: “Tres bien, mes amis, et vous?” En al de keren dat we het niet goed deden, moest de act over worden gedaan. De leraar Frans verdween weer uit beeld en kwam opnieuw terug. We zitten nog maar net op deze school en kunnen het al goed. Of ik Frans een leuke taal vind, weet ik niet. Het toneel daaromheen is wel grappig, maar verder gaat het bij mij niet. Duits daarentegen vind ik prachtig en ook Nederlands vind ik mooi. De leraar Frans ten spijt, zijn dikdoenerij haalt het niet bij wat een echte taal kan doen. Toch fascineren die Franse klanken mij, ik denk vanwege het ritme en de jeu. Maar als ik zou moeten kiezen wist ik het wel, gelukkig dat dit nog niet hoeft.

De eerste klas van deze school is opgedeeld in 1a en 1b, samen met Irma zit ik in 1a. Nadine, mijn zus, zit op dezelfde school en Eva, mijn oudste zus, heeft vorig jaar dit schoolsysteem verlaten, nadat ze haar examen had gehaald. Ik vind het knap als mijn zussen goede cijfers halen of hebben gehaald, ze zijn daarmee een voorbeeld voor mij. Want als je bij ons thuis wilt studeren, moet je wel wat in je mars hebben, er is behalve geen ruimte ook geen rust. Irma studeert op haar eigen kamertje, waar ze een bureau heeft en een stoel. Als ze wil, gaat ze zelfs liggen dreunen op haar eenpersoonsbed, net zo lang totdat alle Duitse naamvallen hun plek hebben aanvaard. Zo zou ik ook wel geleerd kunnen worden. Wij hebben een zolder voor alle vier de zussen, en mijn twee jongere broertjes slapen in het gedeelte van de bovenverdieping waar ook mijn vader en moeder de nacht doorbrengen. Maar binnenkort gaat dat veranderen, mijn vader heeft de tekening van de op handen zijnde ver-

bouwing al in huis en weet zelfs in de open ruimte precies aan te geven waar de muren komen. Vier kamertjes, slaapkamertjes welteverstaan, gaat ons huis herbergen. Ik hou het bijna niet voor mogelijk en voel me al bij voorbaat rijk. Eva en Nadine krijgen samen het kamertje met balkon. Het kamertje daarnaast wordt langgerekt en gaat aan Nelleke en mij toebehoren. De logica daarvan ontgaat me, want Eva is de oudste zus en Nelleke de tweede, maar ergens is bepaald dat dit zo moet. Nelleke krijgt samen met mij het kamertje waarin de bedden niet zoals bij Eva en Nadine iedere avond onder elkaar hoeven worden geschoven, omdat er ruimte is voor twee. Praktisch gezien begrijp ik dat wel, Eva woont niet meer thuis en verblijft alleen af en toe in het ouderlijk huis en met een elektrisch kacheltje kan Nadine daardoor het hele jaar studeren in haar eigen ruimte. En als ik wil, kan ik dat ook, want als Nelleke straks weer thuis woont, zie ik haar nooit. Nelleke is net als mijn vader altijd onderweg. Ze heeft de huishoudschool gedaan en kent het leven naar mijn idee op haar duimpje. Ik wou dat ik zo was. Zelfs in het negeren van mijn moeder is ze een kei. Ze zorgt voor iedereen wanneer mijn moeder ziek is, maar gaat nooit bij de pakken neerzitten zoals ik af en toe doe. Aan haar is denk ik eveneens niet het idee besteed om in een tussenuur heen en weer te fietsen. Wanneer ik nog diezelfde middag voor de derde keer die dag naar huis fiets, besef ik eens te meer hoe dom mijn plannetje was. We wonen buiten de bebouwde kom en na een kilometerslange slingerweg bereik je pas ons huis. Sinds kort is er een tunneltje dat onder de Rijksweg door loopt. Wij hoeven daardoor niet meer die gevaarlijke weg over te steken, maar kunnen er met de fiets onderdoor. Tijdens het afleggen van de slingerweg komt ons huis langzaam maar zeker dichterbij. Voorbij de laatste bocht zie ik het staan en dan is het nog maar een heel klein eindje. Soms

word ik warm van binnen als ik hier ben, de weilanden rondom ons huis beïnvloeden mij met een magische kracht. Als sprookjes zouden bestaan, werden ze hier gerealiseerd. Ik weet niet hoe dat kan, iets in deze omgeving brengt mij in vervoering, alsof de weidsheid en de lucht decor zijn voor een leven dat ooit heeft bestaan. Toch voelt het koud als ik ons tuinpad betreed. De werkelijkheid lijkt opeens niet veel meer dan een verlaten podium en het leven een uitgestorven zaal waarin ik achterbleef. Snel zet ik mijn fiets tegen de muur en loop gehaast naar binnen, op de vlucht voor mijn eigen gemoed. Wanneer ik die avond mijn rolschaatsen aandoe en opnieuw naar buiten ga, komt Nadine mij achterna. We lachen samen en ik deel mijn schaatsen, zodat we als een tweeling voorwaarts gaan. Op dit uur van de dag lijkt het rustig op de weg. Het asfalt voelt goed aan. Soms heeft buiten wonen ook wel voordelen, rolschaatsen op een trottoir gaat bijvoorbeeld lang zo goed niet als hier. De pret duurt voort totdat ik met een knal tot stilstand kom tegen de lantaarnpaal voor ons huis. Mijn hand doet zeer en ik kan hem niet bewegen. Als Nadine mij even later naar binnen loodst, lopen er tranen over mijn wangen, want de pijn die ik voel houdt aan. Wanneer mijn vader ernaar kijkt, moet ik terstond naar de dokter en kom daarna thuis met mijn arm in een doek. Daar waar de pijn zit, heeft de dokter een scheurtje ontdekt. Hoe hij dat zomaar kan is mij een raadsel, dwars door het vel en alles eromheen heeft hij dat in het bot kunnen zien. Zelf voel ik geen arm meer, alleen nog maar pols.

Wanneer Eva een weekendje thuis komt, zie ik voor het eerst dat ze geen bril meer draagt. Van haar eerstverdiende geld heeft mijn oudste zus contactlenzen gekocht. Was het me dan nooit opgevallen dat Eva een bril droeg? Heus, ik weet